

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 7

Fylke: V. Agder

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nis

Emne: Skar og hjelpefôr.

Bygdelag:

Oppskr. av: Hans Seland

Gard: Seland

(adresse): Ft. fjord.

G.nr. 90 Br.nr. 4 og 12

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Me brukar mykje hjelpefôr i min oppvekst. Høyet var enghøy (reinehøy, godhøy, vollenhøy) og Rüstekehøy som helst vart nytta til saueene. Det kunne vera blåberis, bærne og mangf som vaks i lauvskogen og helst vart slege med skytkorr. Berre litt av enge vart gjødsla, og då helst med oska. Thvitkløver hadde namnet oskegras.

Om hausten slo me mykje lyng i buemarka. Lyngslåtten fekk på visse tid. Jorde skulde helst vera prosen, berrefrost. Då stod lynga for lynggåen, ein tjukk, sterk gå, litt skittare en vandy langvåg for eng. Å vera på lyngslått heitte ò lynga. Til eit fjøs på t. d. 4 kyr og nokre sauer slo me vandy ei 70 byrdar lyng a 40 kg. Kyrru fekk eit fong lyng til middag, og sauerne fekk ò lyng attil rüstekehøyet.

Kom snøen føre berrefrosten berde det at me ikkje fekk lynga om hausten, og det kunne vera felt illa.

Skaving tok dei fleste tid med alt på hausten. Der det var ein gammel beslepar i huset sat han gjerne og stor

2
noko kvar dag. Dei hadde ein lang
skarbenk, skarbrakk som han sat
til skrovs over. Framme var ein pille
som han stodde skarljæen imot. Viden
var hoggem så lang at han gjekk inn
i ornen. Me tala om skov-ved (ikkje skov-
ved.) Skovveden var av eik helst, men
av rånne, ask og asp. Eldri av or og bjørk, lind
eller barku. Tier og selja varst og bruke,
men helst frå våren når serja gjekk i han
då vart det ikkje skave men flutte, d. v.
s. me drog borken av grænen. Så gjorde
me og med almeskr om våren.

Frå gammalt kylla dei mange eikebæ
til eike stívar. Når så grænen på eike
stivane var 5-6 år gamle gav dei fin
skovved. Rånne stívar likeins. Då såg
bjørkestívar og, den tida, men dei vart
kyllde tidleg om hånslu for lævet ei
skuld. Me lånne mykje om hånslane
etter stikken: bjørk, eik, asp, ask, selja,
sjeldan svart-or.

Ar asp skov me og heile treet, - med
bandakniv. Fyrst læt me rånne av
den harde, svarte ylle borken til me kom
til den brite som vart skaven i lang tinnu
fliser, skarblokker, og borge heim i rygg-
korgen. Toppem vart heimboron simehogd og
skaven heime, oftast i stovr der det
var varmt. Skavinga gjekk for seg så at
strattane, skovveden, vart dregne med
vinstre hand under skarljæen som
stod fast mot pælen i skarbenken. Sime
bruka i staden for slik pæle ein staur

2 som stod fast frå golv til loft. Så
sat dei helst på ein 3-fota krakk.

3. Å skava, og skjerve, og skov, her skave

4. Då det var vanleg å skava alle år tala
me lite om naiv-fis.

"Den store snøvinteren" 1876-77
skov alle, og då varst krakkfôr kjøpt og
nyttå for fyrste gang her. Det var caps-
kaker som kom i handelen.

7. Eg tinnv rimet har vore kjend her og.

8.4. Spisemålet er lite lukt. Skov som
krökent ikkje åt vart ikkje koka skaving på!

9. Kyrne gav nok meir mjølk, men serdy
av mykje ospeskor vart mjølken beisk
og smoret kvitt og mindre godt.

10.1. ja. At kveivet vart skoven kjenn
og ikkje til

11.2. Å gå etter skovred.

13. Nei.

14. Svar ovanfor. Det var vanleg arbeid, og
ikkje rekne vore en annan art.

16. Skovgjæve kunne vore vanleg sterk
gjæ, og med ei ullfilla kring handlakel
eller helst ein avbrøten gjæ innfellt i
handfang av tre, med som på tullekniv.
Tynnslagja var ikkje kjend her i mi tid.

18. Å skova med oss eller sng ukjent her.
"Skovhal" ukjent her.

19.20. Svar i innleiingje.

21-22. Likens.

23. Skjervling er kjend. "Spragje" fl. likens
men helst om arberken ikeskrattar.

26. Nei, skaving er arlagt no.